

بررسی تاثیر طراحی معماری مسکونی بر کاهش طلاق عاطفی بین همسران

الهام پورمهبادیان^۱، پریسا یوسفی^۲

^۱ استادیار گروه معماری، واحد شهرکرد، دانشگاه آزاد اسلامی، شهرکرد، ایران (نویسنده مسئول)

^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد معماری، واحد شهرکرد، دانشگاه آزاد اسلامی، شهرکرد، ایران،

چکیده

فرهنگ مذهبی و معنوی حاکم بر نظام خانواده همواره موجب شده است که این نهاد با حفظ اصالت اعضای آن نه فقط تامین کننده نیازهای جسمانی که برآورنده نیازهای روحی و روانی آنها نیز باشد. لذا ورود هرگونه خدشه به چهارچوب آن موجب صدمات جبران ناپذیری به جامعه می شود. از مهمترین آسیب های وارد به نظام خانواده طلاق است که به دو نوع ظاهری و خاموش تقسیم می شود. آمار بالای طلاق بویژه طلاق (عاطفی) خاموش است که رشد روزافزون آن موجب شده است که روانشناسان بسیاری به کشف و بیان علل گوناگون آن بپردازند. یکی از عوامل مهم تاثیر گذار بر این موضوع که اخیرا مورد توجه طراحان قرار گرفته است، موضوع مسکن و معماری خانه است. قطعاً تاثیر عمیق معماری مسکونی بعنوان مادری که باید ساکنین خود را در آغوش گرفته و رافع نیازهای همه جانبه آنها باشد، در ایجاد آرامش فکری و روانی، نشاط و سرزندگی ساکنین خانه، خلق فضاهایی جهت تعاملات اجتماعی و فضاهایی با قابلیت انعطاف و تنوع پذیری، بر بهبود روابط همسران موثر بوده و ضمن کاهش تنش و استرس های موجود در زندگی مدرن، تقویت رابطه مطلوب زوجین با یکدیگر، تقویت مهارت های زندگی و افزایش بُعد معنوی، میزان طلاق عاطفی را به اندازه چشم گیری کاهش دهد. علاوه بر اهمیت موضوع طلاق عاطفی و تبعات آن در جامعه و همچنین تاثیر معماری بر کاهش یا افزایش آن، به طور خاص بدان پرداخته نشده و آنچه تا کنون مورد پژوهش قرار گرفته است، سنجش جداگانه هر یک از این دو متغیر می باشد لذا ارتباط بین این دو و پاسخ به این پرسش که چگونه طراحی معماری مسکونی می تواند موجب کاهش طلاق عاطفی میان همسران گردد؟ موضوع پژوهش فوق می باشد این نوشتار بواسطه نیاز به شرح و توصیف علل طلاق عاطفی و سنجش عناصر معماری، با روش تحقیق توصیفی-تحلیلی نگاشته شده و اطلاعات آن بوسیله روش کتابخانه ای گردآوری و تنظیم گردیده است.

واژه های کلیدی: معماری، طلاق عاطفی، آرامش

مقدمه

اساس تشکیل خانواده در نظام الهی رسیدن به آرامش روان و آسایش خاطر، رسیدن به کمال انسانی و تقرب الهی است. روابط مناسب در جامعه بر اساس روابط مناسب در خانواده شکل می‌گیرد و هر اندازه روابط درون خانواده مناسب تر باشد، خانواده و به تبع آن جامعه از ثبات و استحکام بیشتری برخوردار می‌شود. یکی از مهمترین آسیب‌های خانوادگی طلاق است. اما امار رسمی طلاق به طور کامل نشان دهنده میزان ناکامی همسران در زندگی زناشویی نیست، زیرا در کنار آن آمار بزرگتری به طلاق عاطفی اختصاص دارد. (شیخ نژاد و دیگران، ۱۳۹۶) طلاق عاطفی متضمن فقدان اعتماد و محبت به یکدیگر است. همسران بجای حمایت از همدیگر در جهت آزار و ناکامی و تنزل عزت نفس یکدیگر عمل می‌نمایند و هر یک به دنبال یافتن دلیلی برای اثبات عیب و کوتاهی و طرد دیگری هستند. (عظیمی رستا و دیگران، ۱۳۹۲)

با توجه به تاثیرات مخرب طلاق عاطفی بر خانواده و بدنبال آن بر جامعه، لزوم سنجش دلایلی که به وقوع این امر منجر می‌شوند احساس می‌گردد. با بررسی عللی که توسط پژوهشگران برای طلاق عاطفی ذکر شده است می‌توان به تاثیر پذیری افراد از محیط پیرامون اشاره نمود و در این بین طراحی مسکن بعنوان مکانی که بیش از نیمی از عمر انسان در آن سپری می‌شود واجد اهمیت بسیار زیادی می‌باشد که اخیراً مورد توجه تعداد زیادی از طراحان قرار گرفته است. طراحی معماری مسکونی از آن جهت که می‌تواند ایجاد کننده احساسات گوناگون در انسان باشد دارای اهمیت ویژه ای است. حس دل بستگی شاید قوی ترین حسی باشد که بتواند فضایی را از سرپناهی به تنهایی به مسکنی دلنشین، احساسی که به انسان آرامش می‌دهد، تبدیل کند (عبدلله زاده، سیده مهسا. ارژمند، محمود. ۱۳۹۱) بهره گیری از هندسه و تناسب ها و نور و رنگ، علاوه بر تامین فضاهای مناسب برای آداب و نیازهای رفتاری ساکنان موجب شده که ویژگی های کیفی فضا (سکوت و تاریک و روشنی و بلندی و رفعت و...) در ایجاد حس دل بستگی و روح مکان در خانه ها و تامین نیازهای ساکنان در زمینه ارتباط با دیگران با خود و یا خدا نقش موثری پیدا کنند. (تحکیم و تعالی خانواده) بهره مندی از طبیعت و استفاده حداکثری از آن در خانه نیز موجبات سلامت جسم و روان انسان را شکل می‌دهد و این موارد بعلاوه راهکارهای بسیار دیگر، تدابیری هستند که معماری می‌اندیشد تا با ایجاد آرامش، یاد خدا و سلامت روان، به کاهش طلاق عاطفی در خانواده یاری رساند. ورود بی حساب عناصر معماری مدرن به معماری سنتی ایران بدون در نظر گرفتن هویت و فطرت انسان موجب شده تا خانه های امروز تنها در نقش یک خوابگاه عمل نموده و نه تنها تاثیری بر بهبود روابط همسران ایفا نکنند بلکه باعث جدایی بیشتر آنان از یکدیگر شوند. همسرانی که دل آزرده از محیط بیرون با وجود خستگی ها و ناکامی ها وارد فضای خانه می‌شوند و در عوض کسب آرامش با ورود به فضایی تنگ و تاریک و زمخت، خواب را بر تعاملات، توجه و گفتگوهای محبت آمیز ترجیح می‌دهند، آرام آرام به جدایی و طلاق عاطفی خواهند رسید. با توجه به اهمیت این موضوع، لزوم تحقیقات گسترده علمی و ارایه راهکار احساس می‌گردد. لذا این تحقیق ضمن دارا بودن یک رویکرد جدید در بسط همزمان علل منجر به طلاق عاطفی از یک سو و عناصر معماری رافع آنها از سوی دیگر، سعی بر دستیابی به راهکاری دارد که با کمک آن گامی در جهت کاهش طلاق عاطفی در جامعه برداشته شود. این جستار با روش تحقیق توصیفی-تحلیلی و کسب اطلاعات از طریق گردآوری کتابخانه ای و نکته برداری از کتب، مقالات و پایان نامه های مربوطه، نگاشته شده است.

روش پژوهش

روش تحقیق در هر پژوهش با توجه به نوع موضوع مشخص می شود. در این پژوهش با توجه به لزوم شناخت علل طلاق عاطفی، ریشه یابی و آرایه راهکارهای طراحی معماری مسکونی از روش توصیفی- تحلیلی استفاده شده است. ابتدا به توصیف علل و آرایه مبانی نظری متغیرهای تحقیق پرداخته شده و پس از آن ضمن تحلیل موارد بدست آمده به نتیجه گیری دست یافته است. گردآوری اطلاعات در این تحقیق بصورت کتابخانه ای بوده و با نکته برداری از کتب، مقالات و پایان نامه های مرتبط انجام شده است.

پیشینه تحقیق

مقاله و منابع بسیاری در تهیه این نوشتار مورد بررسی و مطالعه قرار گرفته است که از جمله میتوان به موارد زیر اشاره نمود. علی میرزایی در مقاله خود با عنوان بررسی ارتباط بین سلامت عمومی و طلاق عاطفی به مجموعه عللی که زمینه ایجاد طلاق عاطفی را فراهم می نماید اشاره کرده و از جمله آنها می توان به عدم تامین نیازهای عاطفی، مشکلات ارتباطی، عدم تعادل روحی زوجین و ... اشاره نمود. همچنین وی معتقد است سلامت جسم و روان از عوامل مهم پیشگو کننده طلاق عاطفی است که با بیماریهای روانی نظیر اضطراب، افسردگی و ... را بطه مستقیم دارند. مطالعه نقش بهزیستی اخلاقی بر کاهش میزان طلاق عاطفی نگاشته لیلا نعمتی و علی بخشی، عنوان می دارد که خوشبختی، سلامت و موفقیت زوجین در گروه سازگاری زناشویی و شادزیستی زوجین است. الهام دیندار و همکارانش در مقاله ای با عنوان بررسی رابطه بین مهارت های زندگی و طلاق عاطفی، معتقد است کاهش چشم گیر تعاملات مثبت و رضایت از رابطه طرفین زمینه ساز طلاق عاطفی است. همچنین وی از مهارت های زندگی نام می برد که مجهز بودن همسران به آنها سبب کاهش احتمال بروز طلاق عاطفی میان آنها خواهد بود. تاثیر معماری بر سلامت، ایده ای برای معماری درمانی که توسط عقیل امامقلی به رشته تحریر درآمده، می نویسد: عوامل متعددی در ایجاد سلامت و رفاه انسان موثر هستند و محیط کالبدی و معماری محیط در کنار سایر عوامل سهمی موثر را داراست. ایمان ریسی و الهه سادات حسینی در مقاله خود با عنوان بررسی خلوت و تعادل در چند مجتمع مسکونی قزوین، توضیح می دهند که فضای مسکن باید بتواند محیط لازم برای برقراری روابط خانوادگی و ایجاد همبستگی جهت حفظ کیان خانواده را بوجود آورد. این چند نمونه بعلاوه موارد فراوان دیگری که مورد مطالعه این پژوهش بوده اند، هر یک بصورت جداگانه به ذکر متغیرهای این تحقیق پرداخته اند در حالیکه آنچه در مورد این نوشتار حایز اهمیت است، سنجش همزمان این دو متغیر و در نهایت دسترسی به راهکارهایی است که بهره مندی از آنها در طراحی معماری مسکونی می تواند موجب کاهش آمار طلاق عاطفی گردد.

مبانی نظری

۱. طلاق عاطفی

در حقیقت در کنار آمار طلاق رسمی، آمار بزرگتر و کشف نشده طلاق های عاطفی وجود دارد. شاید دو برابر آمار طلاق های قانونی را بتوانیم به طلاق های عاطفی اختصاص دهیم. (بخارایی، ۱۳۸۶) طلاق عاطفی، فاصله ی مشخص و آشکار میان همسرانی است که هر دو ناپخته اند؛ هرچند یکی از آنها ممکن است این ناپختگی را تأیید یا انکار کند. این نوع طلاق، نماد

وجود مشکل در ارتباط سالم و صحیح بین زن و شوهر و نیز متضمن فقدان اعتماد، احترام و محبت به یکدیگر است. در طلاق پنهان، زوجین بدون داشتن تعلق عاطفی به زندگی در کنار یکدیگر ادامه می‌دهند. (فیروزجاییان علی اصغر، ۱۳۹۵)

درواقع برخی ازدواجها با طلاق پایان نمی‌یابند، بلکه به ازدواجهای تو خالی تبدیل می‌شوند که فاقد عشق، صمیمیت و دوستی هستند و همسران فقط با جریان زندگی خانوادگی به پیش می‌روند و زمان را سپری می‌کنند. طلاق عاطفی موجب بروز مشکلات و فشارهای روانی از قبیل افسردگی و اضطراب، گوشه‌گیری و انزوا و کاهش اعتماد به نفس و ابتلا به بیماریهای جسمی و روانی در زنان می‌شود. (ذبیح الله خان محمدی و دیگران، ۱۳۹۷) این نوع طلاق که با مفهوم دزدگی زناشویی همپوشانی بسیار زیادی دارد، وضعیتی است که در آن، احساسات منفی خشم، ناامیدی، زیان، رنجش، تنفر و دشمنی جایگزین احساسات مثبت عشق و علاقه می‌شود. (فیروزجاییان علی اصغر، ۱۳۹۵)

۱-۱ بر اساس تحقیقات و بررسی‌های انجام شده مواردی شامل عدم تامین نیازهای عاطفی، بی‌توجهی مرد، مشکلات ارتباطی، انتخاب نادرست همسر، عدم همراهی و همدلی، رفتارهای خشونت‌آمیز، عدم گذراندن وقت با یکدیگر، ناراضی جنسی، بی‌اعتمادی، عدم احساس مسولیت و عدم تعادل روحی مرد یا زن به عنوان شرایط مرتبط با طلاق عاطفی می‌باشد. (باستانی و دیگران، ۱۳۸۹) علاوه بر این فاکتورها بعضی از متغیرها هم از طریق غیرمستقیم همانند پدیده جهانی شدن و شهرنشینی، دخالت خانواده‌ها، ناهماهنگی خانواده‌ها، شیوه تربیتی نادرست، زندگی با خانواده مرد، وضعیت اشتغال مرد، اعتیاد و ازدواج مجدد به صورت غیرمستقیم می‌تواند بر طلاق عاطفی تاثیر گذار باشد. از فاکتورهای مهم سلامتی و اجتماعی که در تحقیقات مختلف به عنوان متغیر مهم پیشگو کننده طلاق عاطفی به آن اشاره کرده‌اند، سلامت عمومی و سلامت روان افراد می‌باشد. بسیاری از بیماریهای روانی نظیر اضطراب، افسردگی و غیره بر روی سلامت جسمی تاثیرگذار هستند و ارتباط متقابلی بین بیماریهای روانی و جسمی وجود دارد یکی از زمینه‌های عمده بیماریها و مشکلات روانی و عوارض جسمی و اجتماعی آن احساس پوچی، بیهودگی و تزلزل روحی است که ناشی از فقدان بعد معنوی در افراد است. لذا ایمان، هدفدار بودن زندگی، پایبندی اخلاقی، تعاون، داشتن حسن ظن و توجه بیشتر به مسایل معنوی باعث کاهش اضطراب تزلزل روحی و عوارض ناشی از آن می‌شود که مربوط به سلامت عمومی فرد می‌شود. از دیدگاه لارسون و هولمن رفتار و ویژگیهای فردی مانند سلامت عاطفی و سلامت فیزیکی یکی از عوامل موثر در ثبات و کیفیت زناشویی می‌باشد (لارسون و هولمن، ۱۹۹۴) همچنین نتایج مطالعه هنریان و یونسی نشان می‌دهد که عوامل تاثیر گذار در طلاق عاطفی شامل موضوعاتی مانند عدم مهارت ارتباطی، بیماری روحی، عدم بلوغ فکری و اعتیاد است. (هنریان و یونسی، ۱۳۹۰) همچنین توانایی فهمیدن و درک کردن احساسات دیگران نیز نقش مهمی در رابطه رضایت بخش دارد. بیان عواطف، تبادل عاطفی و همدلی عاملی اساسی در تمایز زوج‌های راضی از ناراضی بوده و نقش مهمی در رشد صمیمیت دارد (کاترین ویتمرمن ۲۰۰۳) بنابراین می‌توان گفت احتمال وقوع طلاق عاطفی در زندگی زناشویی افراد با بلوغ عاطفی پایین که توانایی ابراز صحیح هیجانشان را ندارند بیشتر است. (ابراهیمی، لقمان، حیدری، رقیه، ۱۳۹۹)

۲-۱ مشارکت‌ها و تعاملات اجتماعی یکی از اصول بنیادین در نحوه کارکرد اجتماعی و سلامت عمومی می‌باشد. فاین (۲۰۱۳) اعتقاد دارد برقراری ارتباط به شیوه صحیح و به خصوص روابط دو جانبه در خانواده اهمیت بسیاری دارد به طوریکه هرچند این عملکرد اجتماعی صحیح تر باشد زوجین برای حل مشکلات و افزایش میزان صمیمیت و رضایتمندی از رابطه بیشتر تلاش می‌کنند. باستانی و همکاران نیز مشکلات ارتباطی را عامل موثری بر طلاق عاطفی معرفی می‌کنند. در مطالعه باریکانی و

همکاران در شهر قزوین که طلاق عاطفی را در زنان مراجعه کننده به مراکز مشاوره و قضایی بررسی کردند وضعیت سلامت روان زنان ارتباط معنی دار آماری با طلاق عاطفی داشت. (میرزایی، علی و دیگران. ۱۳۹۸) ریشه طلاق عاطفی در خانواده ها را می توان به طرق گوناگون دسته بندی نمود. ویلیام گود معتقد است این گونه خانواده ها از روابط و کنش متقابل با یکدیگر و حمایت احساسی محروم هستند. تفاوت ها و در مواقعی تضادها، نبود گفتگو، ناراضی بودن، عدم تشابه در افکار و عقاید، نداشتن فعالیت مشترک، فاصله زیاد فکری، رفتاری و فیزیکی در بین آنها مشهود و ادامه دار است (monadi . 2006) و این مشکلات روز به روز بیشتر و عمیق تر شده و به تبع آن فاصله زن و مرد افزایش می یابد و در پی مهارت و مدیریت کنترل زندگی و اختلافات ضعیفتر می شود. تاجایی که اختلافات به حدی می رسد که زن و مرد توان تحمل یکدیگر را نخواهند داشت و طلاق عاطفی بوجود می آید (monadi . 2006) در واقع کاهش چشمگیر تعاملات مثبت و رضایت از رابطه طرفین زمینه طلاق عاطفی را فراهم می کند (yazdani.haghighatian & keshavarz 2015)

۱-۳ سلامت به معنای بهزیستی کامل ابعاد جسمی، روحی و اجتماعی معنا می شود (سازمان بهداشت جهانی ۱۹۴۸) و بهزیستی اخلاقی وضعیتی از شاد بودن، سالم بودن و سعادت مند بودن است (مریام ۲۰۱۸) بر اساس بیان های روانشناسان سلامت باید علاوه بر سلامت جسم، روان، سلامت اجتماعی، سلامت اخلاقی را در تمامی جنبه های فردی و اجتماعی دربرگیرد تا بتواند به افراد جامعه کمک کند که سلامتی همه جانبه خود را حفظ کند (والکر، ۲۰۱۶) در واقع عملکرد اخلاقی زوجین در بهزیستی اخلاقی شامل ترکیبی از سلامتی و توانایی های عصبی، شیمیایی، شناختی و عاطفی است که همراه قابلیت های فردی و اجتماعی می باشد (لیندسای و تامسپون ۲۰۱۸) بهزیستی از طریق احساس مثبت، رضایتمندی عمومی از زندگی منجر به کاهش طلاق عاطفی در بین زوجین می شود و سلامت آنها را تضمین می کند (گلداسمیت و همکاران. ۱۹۹۹) عده ای از محققان نیز معتقدند زوجینی که در زندگی زناشویی شادترند از لحاظ روحی و جسمی سالمتر هستند. خوشبختی، سلامت و موفقیت زوجین در گروهی سازگاری زناشویی و شادزیستی زوجین است. (نعمتی، لیلا. بخشی، علی. ۱۳۹۹)

۱-۴ طلاق عاطفی پدیده ای یک بعدی نیست و هر پژوهشگر از منظر خود به یکسری عوامل پرداخته است. به نظر می رسد یکی از علل ایجاد و استمرار مشکلات عاطفی در میان زوجین ضعف مهارتهای زندگی است (دیندار، الهام و همکاران. ۱۳۹۷) این توانایی ها فرد را قادر می سازد تا در رابطه با سایر انسان ها، جامعه، فرهنگ و محیط خود مثبت و سازگارانه عمل کرده و سلامت جسمانی و روانی خود را تامین کند. (حدادی، سالک. بدری. ۲۰۱۳) سازمان بهداشت جهانی به این عقیده است که آموزش مهارت های زندگی در مسیر ارتقا و افزایش سلامت افراد جامعه بوده و شامل چندین مهارت و توانایی اصلی و اساسی است. این مهارتها عبارتند از: مهارت خودآگاهی، ارتباط، روابط بین فردی، حل مساله، تفکر خلاق، مقابله با هیجانات، مقابله با استرس، همدلی، تصمیم گیری و مهارت تفکر انتقادی. (rezapur.fallah & saberi. 2015) هر چه میزان مهارت های زندگی در بین افراد متاهل بیشتر باشد طلاق عاطفی کاهش می یابد. (دیندار، الهام و دیگران. ۱۳۹۷)

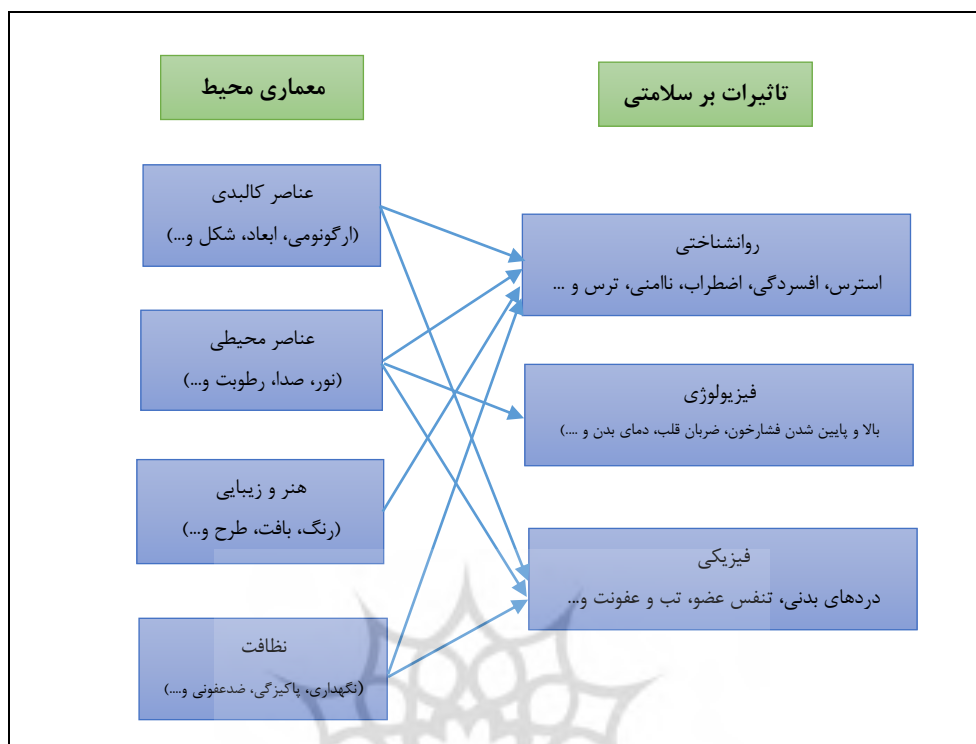
۱-۵ شواهد زیست شناختی نیز نشان می دهد که تجربه های جدید باعث آزاد شدن ناقل شیمیایی دوپامین در مغز می شود. این ناقل شیمیایی در ایجاد حس لذت دخالت دارد و به همین دلیل است که روابط جدید هیجان آورتر است و مغز نیز احساس لذت بیشتری می کند. به همین سبب باید عوامل دیگر زندگی را تغییر داد و روابط جدیدی را برای کسب تجارب جدید در مکان متفاوت، زمان متفاوت یا وضعیت متفاوت امتحان کرد (فتحی و دیگران. ۱۳۹۱)

۱-۶ به اعتقاد جامعه‌شناسان پدیده طلاق عاطفی در نتیجه عبور از سنت به مدرنیته، گسترش شهرنشینی و افزایش استفاده از وسایل ارتباط جمعی در سطح جهانی در حال گسترش است و به خروج خانواده از جایگاه اصلی خود یعنی تامین نیازهای عاطفی و روانی اعضای خانواده منجر می‌شود (مقدمی، مریم. ذوالفقاری، حسن. ۱۳۹۹) امروزه احساس امنیت و آرامش در روابط صمیمانه بین زن و شوهر به سستی گراییده و خانواده به گونه فزاینده‌ای با نیروهای مخرب مواجه شده است. (افراسیابی و دهقانی دارامرود. ۱۳۹۵) نکته قابل توجه است که زمینه‌های بروز طلاق عاطفی در نتیجه کم‌رنگ شدن ارزشها، اخلاق و معنویات در خانواده‌ها شکل می‌گیرد. (مقدمی، مریم. ذوالفقاری، حسن. ۱۳۹۹) ضعف در خدانشناسی و سستی در ایمان به خدا و پیامبر و عدم رعایت دستورات دینی. به یقین آنکه خدای بزرگ را همواره حاضر و ناظر رفتارهای خودش ببیند. هرگز به خود اجازه نمی‌هد که در محضر او دست به سوی گناه دراز کند. پایبند نبودن به اعتقادات دینی ممکن است به سبب ارتباط با زندهای دیگر و یا عدم رعایت اخلاق اسلامی در رفتار، با زوج طلاق عاطفی تشدید شود و می‌تواند باعث متارکه گردد. چون عدم پایبندی به اعتقادات دینی تا حدود زیادی هرج و مرج و بی بندوباری می‌آورد (ابراهیمی، سمیه. بتی فاطمه، حسین. ۱۳۹۳) کم‌رنگ شدن ایمان و اعتقادات مذهبی نیز چاشنی قضیه طلاق عاطفی است. به طوریکه افراد روابط خارج از محدوده خانواده دارند و در نتیجه آمار طلاق افزایش یافته و زمینه بروز آسیب‌های دیگری را فراهم می‌کند. (ثنایی ۱۳۹۷)

۲. معماری مسکونی

۲-۱ عوامل متعددی در ایجاد سلامت و رفاه انسان موثر هستند و محیط کالبدی و معماری محیط در کنار سایر عوامل، سهمی موثر داراست. تنش‌های روانی به عنوان مهمترین عامل مخاطرات روحی و جسمی در مقابل ما قرار گرفته که یکی از مهمترین دلایل آن محیط نابسامان شهری و معماری سکونت‌گاه‌های ماست. (امامقلی، عقیل) ایروین آلتمن می‌گوید: محیط و رفتار آن قدر درهم تنیده شده‌اند که به سختی می‌توان آنها را از هم تفکیک کرد. رفتار را نمی‌توان مستقل از رابطه درونی آن با محیط درک کرد. رفتار را باید در بستری محیطی تعریف کرد. (آلتمن. ۱۳۸۲) تاثیر محیط‌های مضر و روش زندگی ساکن در بوجود آمدن عوامل بیماری و مرگ که شامل بیماریهای قلبی، سرطان، بیماریهای مغزی، عروقی، بیماریهای مزمن تنفسی و جراحات که به علت طراحی نامناسب المان‌های محیطی می‌باشد رو به افزایش است (لاوین و دیگران، ۲۰۰۶) برخی از ساختمانها برای کسانی که در آنها حضور دارند مشکلات جسمی و روانی پدید می‌آورند که با عنوان سندروم ساختمانی شناخته می‌شوند. این مشکلات عمدتاً به دلیل نداشتن شرایط مساعدی همچون نور، دید و منظر، تهویه و مصالح مناسب بوجود می‌آید. معماری محیط که خود دارای چهار بعد: عناصر کالبدی، عناصر محیطی، عوامل زیبایی و نظافت و آراستگی محیط است بر سه حیطه روان‌شناختی، فیزیولوژی و جسمانی انسان موثر است. (امامقلی، عقیل)

جدول ۱- اثرات ابعاد معماری بر سلامتی انسان-امامقلی. عقیل

۲-۲ ویژگی های گوناگون مسکن می تواند منجر به مشکلات سلامتی روان، همچون پریشانی روانی، اختلالات روانی و افسردگی شود. ویژگی هایی مانند: نوع مسکن، طبقه ساختمان، کیفیت کلی ساختمان، امنیت و ... عواملی هستند که می توانند سلامت روانی ساکنان را بشدت تحت تاثیر قرار دهند. (مجیدی، عارف. خدادادی، فیروزه. ۱۳۹۸) در صورتیکه معماری مکان در بردارنده عناصر آرامش و نشاط باشد با کاهش تنیدگی و اثرات ذهنی مثبت سبب بازسازی ذهنی می گردد. همراه با کاهش فرسودگی ذهنی ناشی از استرس و افزایش انرژی مثبت روانی، فرد قادر خواهد بود تعادلی بهتر بین الزامات محیطی و توانمندی های شخصی خویش برقرار سازد. (evans & McCoy. 1998) وجود عناصر طراحی سبب جذب توجه انسان شده و بدنبال آن بازسازی ذهنی اتفاق می افتد و با کاهش استرس ظرفیت روانی انسان افزایش می یابد. بعد شیفتگی با تکیه بر عناصر طراحی همچون: مناظر طبیعی، قابلیت تماشای محیط از پنجره و عناصر نمایشی مانند آب روان بوجود می آید. (بلوچ شارکی و دیگران، ۱۳۹۷)

۳-۲ جامعه پذیری در لغت به معنای تمایل و توانایی به برقراری رابطه با دیگران بوده و در معماری به فضایی اطلاق می شود که افراد تمایل به حضور در آن را داشته باشند و مایل به ترک آن نیستند. (بک من و راند کویت. ۲۰۰۵) در زیر پاره ای از موارد تاثیر گذار بر تعاملات اجتماعی به اختصار اشاره می شود که طیف وسیعی از مولفه های ادراکی و مفهومی تا مولفه های کالبدی و عینی را در برمی گیرد. ازدحام و تراکم، هنجارها و روابط اجتماعی، باورها و اخلاق، طبقه بندی اجتماعی، خلوت و قرارگاه فیزیکی (بهزادفر و طهماسبی، ۱۳۹۲) از دیگر مولفه هایی که می توان در نظر گرفت موضوع رضایتمندی است که هر قدر میزان احساس رضایت نسبت به یک محیط بیشتر شود، افراد احساس تعلق خاطر بیشتری نسبت به آن محیط نموده و

از بودن در آن محیط احساس آرامش بیشتری می کنند و نهایتاً روابط در محیط گرمتر و تاثیر محیط بر افراد بیشتر خواهد شد. (ذبیحی و دیگران، ۱۳۹۰)

۲-۴ محیط طبیعی باعث ایجاد آرامش و تعلق در انسان می شود. بنابراین باید از حیث ادراک برای او ساده باشد. حس تعلق از طریق تداوم طبیعت در مجتمع های مسکونی بوجود می آید. با داشتن محیطی متنوع به لحاظ طبیعی می توان در زندگی ساکنان شادابی، انگیزه، تعلق و امید به آینده را دوجندان کند. (نقوی، علی اصغر، ۱۳۹۶) طبیعت وسرشت انسان همیشه به دنبال آرامش محیطی و طبیعت بکر و سبز است. فضای سبز و بویژه رنگ سبز با تغییرات فصلی ان دارای اثرات روانی بسیار موثری است. ارتباط با طبیعت موجب کاهش فشار عصبی و بهبود سلامت روحی و جسمی انسانها می شود. انسان بیش از نیمی از عمر خود را در خانه سپری می کند و خانه از مهمترین عوامل شکل گیری رفتار فردی و اجتماعی افراد می شود. پژوهش های دکتر جونز روانشناس دانشگاه روگرس نیز نشان می دهد نگاه کردن به گل یا دریافت گل می تواند به مدت طولانی روی حالات روانی فرد تاثیر گذاشته و رفتار او را به سرعت دگرگون می کند، به طوری که افرادی که در محیط اطرافشان، منزل و محیط کار و... گل و گیاه وجود دارد بیش از دیگران - دو تا چهار برابر - آرام، شاد، مهربان و باگذشت بوده و می توانند این حس را با رفتار مثبت خود به دیگران منتقل کنند. (کشمیری، هادی و دیگران، ۱۳۹۹)

شولتز خانه را مکانی می داند که محل وقوع زندگی روزمره است. پس از ایفای نقش اجتماعی به خانه باز میگردیم تا آرامش را به معنای واقعی کلمه درک کرده، هویت فردی خود را بازیابیم. از این رو هویت فردی در سکونت خصوصی مستتر است. او وظیفه خانه را افشای جهان و بیان هستی، تبلور کل در جز، در قالب ماده و رنگ و گیاهان و فصول و آب و هوا و نور می داند. (پورجعفر، محمدرضا- علی پور بهمن، ۱۳۹۱)

جدول ۲- یافته های تحقیق - نگارنده

ردیف	عوامل موثر در ایجاد طلاق عاطفی	راهکارهای طراحی معماری
۱	بیماریهای جسمی و روحی از فاکتورهای مهم سلامتی و اجتماعی که در تحقیقات مختلف به عنوان متغیر مهم پیشگو کننده طلاق عاطفی به آن اشاره کرده اند، سلامت عمومی و سلامت روان افراد می باشد (لارسون و هولمن، ۱۹۹۴)	بهره مندی از طبیعت و اصول طراحی معماری سنتی در خانه شولتز خانه را مکانی می داند که محل وقوع زندگی روزمره است. پس از ایفای نقش اجتماعی به خانه باز میگردیم تا آرامش را به معنای واقعی کلمه درک کرده، هویت فردی خود را بازیابیم. از این رو هویت فردی در سکونت خصوصی مستتر است. او وظیفه خانه را افشای جهان و بیان هستی، تبلور کل در جز، در قالب ماده و رنگ و گیاهان و فصول و آب و هوا و نور می داند
۲	نبود تعاملات اجتماعی فاین (۲۰۱۳) اعتقاد دارد برقراری ارتباط به شیوه صحیح و به خصوص روابط دو جانبه در خانواده اهمیت بسیاری دارد به طوریکه هرچند این عملکرد اجتماعی صحیح تر باشد زوجین برای حل مشکلات و افزایش میزان صمیمت و رضایتمندی از رابطه بیشتر تلاش می کنند	تبیین قرارگاههای فیزیکی و فضای خلوت جامعه پذیری در لغت به معنای تمایل و توانایی به برقراری رابطه با دیگران بوده و در معماری به فضایی اطلاق می شود که افراد تمایل به حضور در آن را داشته باشند و مایل به ترک آن نیستند. (بک من و راند کویت، ۲۰۰۵)
۳	عدم بهزیستی اخلاقی بهزیستی از طریق احساس مثبت، رضایتمندی عمومی از زندگی منجر به کاهش طلاق عاطفی در بین زوجین می شود و سلامت آنها را تضمین می	بهره مندی از نور و گیاه و ایجاد فضای شاد و فرح بخش لوکوبوزیه: انسان امروزی باید در زندگی خود تامل کردن در فضا و اندیشیدن راجع به آن را در الویت قرار دهد و تقاضای بالا بردن کیفیت زندگی را در ذهن خود بوجود آورد و به

زندگی خود رنگ و روح بخشد تا با وارد کردن طبیعت به زندگی خود و تلفیق آن با فضای مسکونی حس تعلق به مکان و مرکزیت جهان، وجود خود را غنی از اعتماد بنفس و زیبایی و تلطیف روح و روان گرداند	کند(گلداسمیت و همکاران. ۱۹۹۹)	
طراحی فضاهای تعامل پذیر و تفکربرانگیز و دارنده عناصر آرامش بخش همچون طبیعت در صورتیکه معماری مکان در بردارنده عناصر آرامش و نشاط باشد با کاهش تنیدگی و اثرات ذهنی مثبت سبب بازسازی ذهنی می گردد. همراه با کاهش فرسودگی ذهنی ناشی از استرس و افزایش انرژی مثبت روانی، فرد قادر خواهد بود تعادلی بهتر بین الزامات محیطی و توانمندی های شخصی خویش برقرار سازد. (evans & McCoy. ۱۹۹۸)	نداشتن مهارتهای زندگی سازمان بهداشت جهانی به این عقیده است که آموزش مهارت های زندگی در مسیر ارتقا و افزایش سلامت افراد جامعه بوده و شامل چندین مهارت و توانایی اصلی و اساسی است. این مهارتها عبارتند از: مهارت خودآگاهی، ارتباط، روابط بین فردی، حل مساله، تفکر خلاق، مقابله با هیجانات، مقابله با استرس، همدلی، تصمیم گیری و مهارت تفکر انتقادی. (rezapur.fallah & saberi. ۲۰۱۵)	۴
بهره مندی از هندسه و نظم و خلق فضاهای انعطاف پذیر در ارتباط با ویژگی های سازمان فضایی خانه های سنتی نیز به مواردی چون حضور همزمان سه گونه فضای باز، بسته و پوشیده در خانه، وجود نسبت های مشخص در هر بنا برای فضاها، وجود طیف متنوع از فضا از قلمرو کامل خصوصی تا عمومی در خانه، انعطاف پذیری فضا در مقابل پویایی شیوه زندگی، نبودن غلبه اشیا بر سازمان فضایی خانه و ارتباط با آب و گیاه اشاره شده است.(حایری، ۱۳۸۸)	کمبود تجربه های جدید و عدم تنوع شواهد زیست شناختی نیز نشان می دهد که تجربه های جدید باعث آزاد شدن ناقل شیمیایی دوپامین در مغز می شود. این ناقل شیمیایی در ایجاد حس لذت دخالت دارد و به همین دلیل است که روابط جدید هیجان آورتر است و مغز نیز احساس لذت بیشتری می کند. به همین سبب باید عوامل دیگر زندگی را تغییر داد و روابط جدیدی را برای کسب تجارب جدید در مکان متفاوت، زمان متفاوت یا وضعیت متفاوت امتحان کرد(فتحی و دیگران. ۱۳۹۱)	۵
استفاده از اصولی که منجر به خلق فضای تفکر می شوند سلامت جسم و طراوت جان همواره در تفکر توحیدی در بنای هر اجتماع انسانی مورد توجه و تاکید است. از این جهت مراجعه به متون روایی و فقهی ما را با مجموعی از روایات و بیانات مواجه می سازد که اصول کلی و گاه جزئی پیرامون شیوه بنای منزل را به گونه ای ارایه می نماید که سلامت، طراوت، آسایش و آرامش انسان به صورت توأمان فراهم کند(شهید ثانی، ۱۴۱۰)	تنزل بعد معنوی در زندگی کمرنگ شدن ایمان و اعتقادات مذهبی نیز چاشنی قضیه طلاق عاطفی است. به طوریکه افراد روابط خارج از محدوده خانواده دارند و در نتیجه آمار طلاق افزایش یافته و زمینه بروز آسیب های دیگری را فراهم می کند. (ثنایی ۱۳۹۷)	۶

تحلیل یافته ها

فارغ از علل ریشه ای که وجود آنها در روابط همسران موجب بروز طلاق عاطفی می گردد، دلیل بسیاری از تنشها در خانواده به نبود عنصری به نام آرامش برمی گردد. مشکلات زندگی مدرن، وجود فناوریهای نوین که انسان را احاطه کرده اند، آلودگی های زیستی و صوتی، حجم اخبار استرس زا که در طول شبانه روز به سمع و بصر انسان می رسند و در مقابل این موارد، حذف بسیاری از عناصر که در گذشته دارای جایگاهی ویژه بودند و موجب شادی و سرزندگی انسانها می شدند همچون استفاده از آب و فضای سبز، خانه های بزرگ و حیاط دار، تعاملات اجتماعی بسیار زیاد و رفت و آمد های فامیلی، هوا و غذای سالم و... دست به دست یکدیگر داده اند تا با ایجاد مشکلاتی به جدایی روح و روان همسران از یکدیگر بیانجامد. بنابر این تحلیل و بررسی، در مورد عللی که منجر به بروز طلاق عاطفی می شوند باید گفت با بازگشت عناصری که موجبات آرامش را در زندگی فراهم می آورند می توان جلوی بسیاری از تنش ها را گرفت و خانه بعنوان محلی که بیش از نیمی از عمر انسان در آن سپری می شود می تواند مامنی باشد برای زن و شوهری که فارغ از تمام ناهنجاریهای بیرون در آن زندگی می کنند. از مهمترین عناصر آرامش بخش در معماری مسکونی می توان به موارد زیر اشاره نمود.

نور طبیعی: نور طبیعی یکی از عناصری است که در تغییر ماهیت فضای داخلی بنا تاثیر بسزایی دارد و همواره به عنوان عنصری مهم و حیاتی در طراحی فضاها در نظر گرفته می شود. نور پردازی خوب در انسان احساس آرامش و آسایش بوجود می آورد و مانع خستگی مفرط می شود و سبب می شود خانه محیطی امن و راحت برای اعضا خانواده باشد که بتوانند نیازهای فردی و خانوادگی خود را در آن برآورده سازند و با بهره جویی از نور مناسب به آرامش برسند. امروزه تاثیر نور مناسب بر روان و رفتار و خلق و خوی، قدرت نیروبخشی و تولید انرژی مثبت در انسان غیر قابل انکار است. (اکبری و نوری ۱۳۹۲) زیرا نور اثر مستقیم بر فعالیت بخش های درونی مغز دارد و اشتیاق و علاقه به روشنائی و یا ترس از تاریکی فقط یک مساله واهی یا روانشناختی و یا اجتماعی نیست بلکه اثربخشی بهینه نور در سلامت روان و تاثیر آن در خلق و خوی و رفتار انسان در نهایت ارتقا کیفی اخلاقی وی در پروژه های تحقیقاتی مختلف نیز ثابت شده است (nayebe. 2008) به طور کلی طراحان با انواع متنوع نورپردازی فضا قادرند در فضا ویژگی های محیطی خاص خلق نمایند. ویژگی های محیطی ایجاد شده تاثیر روانی خاص بر روی بهره وران به جای خواهند گذاشت. نور می تواند جهت آرامش و آسایش روانی و زیبایی بصورت کنترل شده وارد فضاهای مختلفی می گردد و مطالعات بسیاری اثر نور طبیعی را بر سلامت روان از جمله کاهش افسردگی و کاهش سطح برانگیختگی تایید می نمایند. (veitchetal.1991- kripke et al 1983) یکی از عوامل بسیار مهمی که سبب می شود انسان با قرار گرفتن در برخی فضاها و مکان ها احساس شادی و شمع کند و بیشترین لذت را از بودن در آن محیط ببرد و یا بالعکس در فضاها و مکان هایی غمگین، دل مرده، افسرده و بی قرار شود با اصل مهم نور و نورپردازی ارتباط دارد. (نایی و دیگران، ۱۳۸۶)

آب: کمتر مکانی را می توان تصور کرد که کیفیت فضایی و مکانی آن با اضافه شدن آب، افزایش نیابد و بنا به گفته افلاطون آب مایعی است که همه چیز را محقق می سازد. آب به محیط طراوت و سرزندگی می بخشد و حس دعوت کنندگی به مکان را به مردم القا می کند. هر قدر احساس رضایت افراد از محیط بیشتر شود، افراد احساس تعلق بیشتری نسبت به آن محیط نموده و نهایتاً در آن محیط احساس آرامش بیشتری می کنند.

فضای سبز: نگاه کردن به عناصر طبیعی در محیط های مسکونی، سرزندگی و دلپذیری را بالا می برد. تماشای مناظر طبیعی فشار روانی را کاهش می دهد، احساسات و حالات خلقی مثبت را بر می انگیزد. نشاط و شادابی به محیط می بخشد (خادم محمدی، فاطمه، صفری، ۱۳۹۴). با ایجاد فضای سبز در فضای مسکونی، طبیعت سبز را در حوزه ادراک بصری قرار داده و حداکثر انرژی مثبت را به فضای مسکونی تزریق می نماییم و باعث می شود با تحریک حس مثبت در مغز، رفتارهای بی اعتدال افراد به طور چشم گیری متعادل و آرام گردد. لوکوربوزیه: انسان امروزی باید در زندگی خود تامل کردن در فضا و اندیشیدن راجع به آن را در الویت قرار دهد و تقاضای بالا بردن کیفیت زندگی را در ذهن خود بوجود آورد و به زندگی خود رنگ و روح بخشد تا با وارد کردن طبیعت به زندگی خود و تلفیق آن با فضای مسکونی حس تعلق به مکان و مرکزیت جهان، وجود خود را غنی از اعتماد بنفس و زیبایی و تلطیف روح و روان گرداند. (باقری طولابی، طلوع. ضیابخش، ندا. ۲۰۱۶)

طراحی فضاهای باکیفیت و متنوع، انعطاف پذیر با قابلیت جلوگیری از سکون و یکنواختی: مسکن به دو صورت در خدمت انسان است. به او پناهگاهی می دهد تا آرامش را احساس کند و در آسایش به سر برد و دیگر اینکه حکم نقطه عطف فعالیت ها را در این جهان دارد. بدیهی است که این دو کارکرد لازم و ملزوم یکدیگرند. تنها زمانی که خانه حس تعلق و آرامش خلق کند، انسان آن قدرت درونی را که برای به حرکت درآوردن نیاز دارد، بدست آورده. مسکن باید بتواند شرایط لازم برای رشد افراد را فراهم آورد، یعنی هر یک از افراد بتوانند بر حسب نیاز های روحی، روانی و علایق خود فضای مناسب و حریم

لازم را برای انجام فعالیت ها و کسب آرامش و آسایش روانی بیابند. آرامش اعضای خانواده کیفیت مهمی است که توجه به آن ضرورت بنیادین مسکن مطلوب است. انسان از جهات بسیاری به آرامش نیازمند است که این جهات ناشی از قلمروهای مختلف حیات انسانی است. آرامش با اصل اینکه چه اندازه یک مکان خوشایند است از معیارهای اصلی رضایتمندی و سرزندگی است. (اسماعیل نسب، مهدی نقش معماری در سبک زندگی ۱۳۹۷) بنظر می رسد تنوع و انعطاف پذیری در کالبد خانه های سنتی به خوبی پاسخ گوی نیازهای رفتاری و آداب خانوادگی ساکنان بوده و خانه را به بستر مناسب زندگی که مملو از رویدادهای متنوع و ضروری یک زندگی طبیعی سالم و سلامت و ملازم با فطرت انسانی تبدیل کرده است. زندگی ایرانی کلیتی در هم پیچیده از نیازهای غریزی (خواب و خوراک) و نیازهای بعد (دستیابی به فضیلت ها، علم، احسان، عدالت و عاطفه) است (ادیب زاده، عظیمی: ۱۳۸۸) و نقش اساسی در پاسخ گویی به این نیاز ها به عهده خانه های ایرانی بوده است. در ارتباط با ویژگی های سازمان فضایی خانه های سنتی نیز به مواردی چون حضور همزمان سه گونه فضای باز، بسته و پوشیده در خانه، وجود نسبت های مشخص در هر بنا برای فضاها، وجود طیف متنوع از فضا از قلمرو کامل خصوصی تا عمومی در خانه، انعطاف پذیری فضا در مقابل پویایی شیوه زندگی، نبودن غلبه اشیا بر سازمان فضایی خانه و ارتباط با آب و گیاه اشاره شده است. (حایری، ۱۳۸۸)

یاد خدا: با وارد کردن معارف الهی در شناخت ماهیت وجودی انسان و بعد روحی-روانی او وهمچنین در نظر گرفتن عواملی که دین برای آرامش و اطمینان قلبی مطرح میسازد، زندگی انسان از آرامش بالا و بالطبع کیفیت بالاتری برخوردار خواهد شد و موجب می شود زوجین کمتر دچار طلاق عاطفی بشوند. (شیخ نژاد و دیگران، ۱۳۹۶) معماری اسلامی ظرفیتی است که می تواند با حضور در ساحت سخت افزاری حیات انسان، همچون، دار، دارالنجاه، دارالعباده، دارالاماره و ایجاد پیوند بین محتوای معرفت توحیدی و مطابق با فطرت انسان از یک سو و خلق قالب های زیبا، لذت بخش و ملایم با طبع از سوی دیگر موجب روح افزایی و فرح انگیزی ساحت اجتماعی حیات انسانی باشد. طرح های هندسی که به نحو بارزی وحدت در کثرت و کثرت در وحدت را نمایش می دهد. همراه با نقوش اسلیمی که نقش ظاهری گیاهی دارند، انقدر از طبیعت دور می شوند که ثبات را در تغییر نشان می دهند و فضای معنوی خاصی را ابداع می نمایند که رجوع به عالم توحید دارد. این نقوشکه فاقد تعینات نازل ذی جان هستند، آدمی را به واسطه صور تنزیهی به فقر ذاتی خویش آشنا می کند. (مددپور، ۱۳۸۴)

تعاملات اجتماعی: یک فضای مسکونی باید بتواند شرایط لازم برای رشد فردی هر یک از اعضای خانواده را اعم از کوچک و بزرگ را فراهم آورد. یعنی هر یک از افراد خانواده باید قادر باشند بر حسب نیازهای روحی و روانی و علایق خود فضای مناسب و حریم لازم برای انجام فعالیت ها و کسب آسایش جسمی و روانی را بیابند. علاوه بر این فضای مسکن باید بتواند محیط لازم برای برقراری روابط خانوادگی و ایجاد همبستگی جهت حفظ کیان خانواده را بوجود آورد. مسکن یا فضای زندگی باید از دو جهت دارای کارایی باشد، یکی از جنبه مادی یعنی ایجاد محیطی با دسترسی، امکانات، درجه حرارت، رطوبت، کوران هوا و نور مناسب و نظایر آن و دیگر از نظر جوابگویی به نیازهای معنوی مردم یعنی ایجاد فضاهای مناسب با طرز زندگی و فرهنگ و آداب و رسوم اجتماعی این دو شرط اگر با هم به کاملترین نحو جمع شوند، می توانند سبب ایجاد حس مطلوبیت از مسکن گردیده و درجاتی از رضایت خود را فراهم آورند (ذبیحی و دیگران، ۱۳۹۰) روانشناسی خانه و معماری آن بیشتر از آنکه به بحث چیدمان و نحوه ساخت و ساز بپردازد، به موضوعاتی چون خلق فضاهای آرامش بخش، تامین امنیت روحی و روانی افراد و چگونگی تاثیر آن بر روحيات و شخصیت افراد مختلف مربوط می شود. چیزی که ساخته می شود برای انسان است بنابراین باید بر اساس و پایه انسانی و بر مبنای تمایلات، تامین نشاط، سلامت و آسایش انسان بنا شود. میزان تمایلات افراد در

گسترش تعاملات اجتماعی ایجاب می کند تا در طراحی اماکن مسکونی پس از کنترل ضوابط در تامین خلوت، امکان بهره برداری از فضاها جهت ایجاد تعاملات اجتماعی و بهبود روابط متقابل را فراهم نموده زیرا گاه نیاز است که فرد با کسی سخن بگوید و یا در حل مسایل زندگی خوداز دیگری کمک بجوید. (ریسی، ایمان، حسینی، الهه سادات. ۱۳۹۱)

تامین سلامت جسمی در معماری: انتخاب مصالح، روشنایی در فضای داخلی، گرمایش، تهویه و تهویه مطبوع. عایق کاری (طولایی باقری، طلوع. ضیابخش، ندا. ۲۰۱۶) عوامل موثر بر سلامت جسمی افراد هستن که در صورت عدم توجه عواقب وخیمی در پی خواهد داشت. بهره مندی از مصالح سنتی و بوم آورد و عدم استفاده از مصالحی که پس از پایان مهلت بهره برداری تولید کننده مواد سمی هستند یکی از مهمترین راهکارها جهت تامین سلامت جسمی ساکنین خانه است. همچنین تامین نور و تهویه مناسب و عدم بکارگیری سقفهای خیلی کوتاه، تاثیر چشم گیری در کاهش دردهای عصبی، مشکلات قلبی و فشار خون ... دارد که با توجه به مطالب از پیش گفته شده با تاثیر مستقیم بر روان انسان، موجب کاهش تنشها، استرس ها و مشکلات روحیه دیگر می شود.

نتیجه گیری

با توجه به بررسی های انجام شده در مورد ریشه یابی عواملی که منجر به بروز طلاق عاطفی بین همسران می گردد، می توان به این نتیجه رسید که تامین سلامت جسمی و روانی زوجین نقش بسزایی در کاهش آمار طلاق عاطفی دارد. همچنین کسب مهارتهای زندگی در سایه تفکر و ارتباطات بهتر با یکدیگر و خدا، کسب بهزیستی اخلاق و ایجاد حس نشاط در زوجین، فراهم نمودن بسترهای مناسب جهت برقراری تعاملات اجتماعی عواملی هستند که در صورت وجود با ارتقا کیفیت زندگی زناشویی موجب صمیمت هر چه بیشتر همسران با یکدیگر می شوند. طراحی معماری مسکونی در مورد عوامل فوق می تواند معرف عناصری باشد که با ایجاد و تقویت این عوامل گامی بلند در جهت کنترل این جدایی غم انگیز برمی دارد. هدف از ازدواج تعالی هر یک از زوجین است و نوع معماری خانه می تواند شرایط روانی زوجی را که در آستانه طلاق خاموش هستند، وخیم تر سازد و هدف والای تعالی انسان را تنزل دهد. استفاده از فضای سبز و آب، تامین نور مناسب، هندسه و تناسب، طراحی فضاهای متنوع که از قابلیت انعطاف پذیری و تغییر کاربری برخوردارند و از سکون و یکنواختی خانه می کاهند، تامین قرارگاههای فیزیکی و فضای خلوت به منظور برقراری تعاملات مطلوب اجتماعی و نیز عواملی چون مصالح و تهویه مطبوع ... که بر سلامت جسم و به دنبال آن سلامت روح ساکنین منزل تاثیر می گذارند، راهکارهای مهمی هستند که موجب سرزندگی اعضای یک خانواده می شوند. این سرزندگی و حیات بخشی با القا احساسات مثبت و مهمتر از همه آرامش، می تواند به جلوگیری از بسیاری تنشها و درگیریها منجر شود که به مرور زمان باعث کم حرف شدن، جدایی های طولانی مدت و عدم مهرورزی زوجین به یکدیگر می شود بیانجامد و طلاق عاطفی را به میزان قابل توجهی کاهش دهد.

لذا نه گفتن به برخی عناصر معماری مدرن که با فرهنگ ایرانی-اسلامی ما بیگانه است و احترام به معماری سنتی خود که سرشار لطایف و اصول معنوی و مذهبی همخوان با فطرت انسان است می تواند مهمترین اقدام معماران در گام نخست برای بازگرداندن هویت به زندگی و بویژه خانواده ایرانی باشد که توصیه می شود طراحان در طراحی معماری مسکونی به آن توجه ویژه مبذول دارند.

منابع و مآخذ

- بهرامی، سیده زهرا. نمازی، اسماعیل. عوامل تحکیم بنیان خانواده از دیدگاه اسلام. کنگره بین المللی علوم اسلامی - علوم انسانی. آذر ۱۳۹۵
- دوره آموزشی غیرحضوری (آموزش الکترونیکی) تحکیم و تعالی خانواده. معاونت آموزشی جهاددانشگاهی
- احسان، حنیف. مفهوم سکونت و تاثیر آن بر حیات خانه های ایرانی (مطالعه موردی: خانه های کاشان دوره قاجار) نشریه اندیشه معماری. پاییز و زمستان ۱۳۹۷
- میرزاعلی، محمد. رزمی، حمیدرضا. واکاوی مفهوم سکونت در فرهنگ و معماری اسلامی - ایرانی. سومین کنفرانس بین المللی پژوهش در علوم و تکنولوژی. تیر ۱۳۹۵
- خاکپور، مژگان. انصاری، مجتبی. شیخ مهدی، علی. طاووسی، محمود. ویژگی های اجتماعی - فرهنگی مسکن بومی. مسکن و محیط روستا، بهار ۱۳۹۴
- اسماعیل نسب، مهدی. نقش معماری در سبک زندگی و تاثیرات آن بر ایجاد آرامش و آسایش. فصلنامه تخصصی مرکز تحقیقات کاربردی معاونت مهندسی ناجا. تابستان ۱۳۹۷
- پسران، آرش. پورمحمد، سها. بررسی معماری فضای تفکر بر اساس دیدگاه اسلامی (ارایه روش ارزیابی آثار موجود با توجه به دیدگاه اسلامی، نمونه مطالعاتی: کتابخانه ملی ایران) فرهنگ در دانشگاه آزاد اسلامی. تابستان ۱۳۹۳
- باقری طولابی، طلوع. ضیابخش، ندا. بررسی تاثیر روانشناسی محیط بر معماری داخلی به منظور ایجاد حس آرامش در محیط مسکونی با رویکرد فضای سبز داخلی. ۲۰۱۶
- فلاحت، محمدصادق. نوحی، سمیرا. ماهیت نشانه ها و نقش آن در ارتقای حس مکان فضای معماری. نشریه هنرهای زیبا - معماری و شهرسازی. بهار ۱۳۹۱
- رضایی، معصومه. عارفی مقدم، ویکتور. فرشچیان، امیرحسین. رنگ و تاثیر آن بر هم افزایی حس تعلق مکان در فضا سازی مکان معماری اسلامی. مطالعات هنر و علوم تنسانی. دی ۱۳۹۵
- عظیمی، نیاز. دباغ، امیر مسعود. بازتاب مفاهیم معماری ایرانی در طراحی مجتمع های مسکونی امروز.
- مجیدی، عارف. خداداده، فیروزه. تاثیر نور بر روان انسان. فصلنامه گزارش. پاییز ۱۳۹۷
- فلاورسون، نرگس - دانش پناه، فرنوش. شیوه های فرایند طراحی معماری مسکونی. همایش ملی معماری مسکونی. ۱۳۹۳
- عبدالله زاده، مهسا - ارژمند، محمود. در جستجوی ویژگی های خانه ایرانی (بر مبنای شیوه زندگی در خانه های سنتی شیراز) فصلنامه شهر ایرانی اسلامی ۱۳۹۱
- قره بگلو، مینو - فرشچیان، امیرحسین - محمدعلیان، زهرا. تاثیر و تاثر تعاملات اجتماعی بر خلق مکان در معماری اسلامی. مطالعات هنر و علوم انسانی، آبان ۱۳۹۵
- مرادی، رسا. رستم پور کاوه. بررسی الگوهای گونه برداری از معماری سنتی در معماری آپارتمانهای مسکونی. اولین همایش ملی فناوری در مهندسی کاربردی. ۲۰۱۶
- رحیق اغصان، امیرمسعود. تاثیر فضای فیزیکی محیط زندگی بر افراد بر اساس ارزیابی محیط مصنوع. اولین کنفرانس بین المللی مطالعات بین رشته ای در مدیریت و مهندسی. اسفند ۱۳۹۷
- طاهری، مهدی. جایگاه معماری در بسط تفکر توحیدی از منظر فقه و فلسفه سیاسی. مطالعات بنیادین تمدن نوین اسلامی. بهار و تابستان ۱۳۹۸
- خادم محمدی، فاطمه. صفری، حسین. تاثیر معماری داخلی خانه بر آرامش ساکنین. دومین کنفرانس بین المللی پژوهش های نوین در عمران، معماری و شهرسازی. اسفند ۱۳۹۴

- امامقلی، عقیل. کیفیت معماری محیط و رابطه آن با سلامت روان. همایش ملی معماری و شهرسازی انسانگر(دانشگاه آزاد اسلامی قزوین)
- محمدی، فاطمه. جوکار کمال آبادی، مهناز. ساخت، تحلیل عاملی و هنجاریابی آزمون طلاق عاطفی. فصلنامه فرهنگی-تربیتی زنان و خانواده. تابستان ۱۳۹۶
- قاسمی، علیرضا. ساروخانی، باقر. عوامل اجتماعی طلاق و سلامت روانی - اجتماعی در زوجین متقاضی طلاق توافقی و غیرتوافقی. فصلنامه فرهنگی- تربیتی زنان و خانواده. بهار ۱۳۹۳
- دیندار، الهام. مهدوی، محمدصادق. سیدمیرزایی، سید محمد. بررسی رابطه بین مهارت های زندگی و طلاق عاطفی(مورد مطالعه: افراد متاهل شهرشیراز در سال ۱۳۹۵-۱۳۹۶) فصلنامه علمی و پژوهشی زن و جامعه. زمستان ۱۳۹۷
- رشید، خسرو. حسنونند، فضل الله. نبی زاده، صفدر. رشتی، عابده. بررسی عوامل برون فردی موثر بر طلاق عاطفی در میان زنان. مطالعات زن و خانواده. بهار و تابستان ۱۳۹۸
- محمدی، ذبیح الله. بزازیان، سعیده. امیری مجد، مجتبی. قمری، محمد. پیش بینی طلاق عاطفی بر اساس نیازهای بنیادین روانشناختی، انتظارات زناشویی و عملکرد خانواده. روانشناسی خانواده، ۱۳۹۷
- اصغری، فرهاد. عیسی پورهفت خانی، خدیجه. قاسمی جوبنه، رضا. اثربخشی آموزش تنظیم هیجان بر فرسودگی زناشویی و طلاق عاطفی زنان متقاضی طلاق. فصلنامه مددکاری اجتماعی، ۱۳۹۷
- مقدمی، مریم. ذوالفقاری، حسن. جامعه شناسی ادبی آثار فریبا وفی(با تکیه بر زمینهای طلاق عاطفی) نشریه زبان و ادبیات فارسی دانشگاه تبریز. بهار و تابستان ۱۳۹۹
- ابراهیمی، سمیه. بنی فاطمه، حسین. طلاق عاطفی و عوامل مرتبط با آن در شهرستان نقده. مطالعات جامعه شناسی زمستان ۱۳۹۱
- عظیمی رستا، محمود. عابدزاده نوپریان، مهنراز. بررسی عوامل موثر بر بروز طلاق عاطفی میان زوجین در خانواده. فصلنامه مطالعات جامعه شناختی ایران. پاییز ۱۳۹۲
- ابراهیمی، لقمان. حیدری، رقیه. پیش بینی گرایش به طلاق عاطفی بر اساس ویژگی های شخصیتی، باورهای فراشناختی و بلوغ عاطفی زوجین. پژوهشهای مشاوره، تابستان ۱۳۹۹
- نعمتی، لیلا. بخشی، علی. مطالعه نقش بهزیستی اخلاقی بر کاهش میزان طلاق عاطفی(مطالعه موردی: دانشگاه متاهل دانشگاه پیام نور ملایر) فصلنامه بین المللی قانون یار. تابستان ۱۳۹۹
- باستانی، سوسن. گلزاری، محمود. روشنی، شهره. پیامدهای طلاق عاطفی و استراتژی مواجهه با آن. فصلنامه خانواده پژوهی. تابستان ۱۳۹۰
- عموزاده، مهدیرجی. نوری، صدیف. بررسی توصیفی علل طلاق عاطفی در بین زنان و مردان متاهل(مصاحبه از مراجعه کنندگان به یکی از مراکز مشاوره در شهر رشت) مجموعه مقالات نهمین همایش ملی اشراق اندیشه مطهر، خانواده و تربیت جنسی. اردیبهشت ۱۳۹۴
- حاجی زاده میمندی، مسعود. مداحی، جواد. کریمی، یزدان. حدت، الهه. غروری، ملینا. بررسی عوامل اجتماعی مرتبط با طلاق عاطفی(مطالعه موردی: متاهلین شهر شیراز) فصلنامه شورای فرهنگی اجتماعی زنا و خانواده. بهار ۱۳۹۵
- فیروزجاییان، علی اصغر. ریاحی، محمد اسماعیل. محمدی دوست، منصوره. تحلیل جامعه شناختی طلاق عاطفی در میان زوجین شهر نوشهر. فصلنامه مطالعات توسعه اجتماعی- فرهنگی. زمستان ۱۳۹۵
- حدیدی، معصومه. حدیدی، زهرا. ارزیابی عوامل اجتماعی، زمینه ساز طلاق عاطفی و ارایه راهبردهای مناسب جهت کاهش میزان طلاق عاطفی. فصلنامه دانش انتظامی. بهار ۱۳۹۸

- احمدی خوبی، شاهپور. مهداد، علی. کشتی آرای، نرگس. تدوین بسته آموزشی پیشگیری از طلاق و تعیین اثربخشی آن بر رضایتمندی همسران و طلاق عاطفی. مجله دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه ارومیه. مرداد ۱۳۹۷
- شیخ نژاد، حسن. صالحی، حسن. اکبری داغی، حمزه. رابطه سبک های هویت و هوش معنوی با طلاق عاطفی در دانشجویان متاهل. مجله سلامت و مراقبت. بهار ۱۳۹۷

